

आयुष्ययोगनिरूपणम्

शास्त्री-1

Date 14.08.20

Page 1

मेषादि नवांश जातफल -

मकरनौवृत्तविक्षेपघनिन्वपातिनपुंसकाऽजप्रहरिद्राः।

खलपाणोमौक्कटा मेषादीनां नवांशभवाः॥

आयुष्यनिरूपणं-गार - तत्राश्विन नवांशजातस्य स्व-
अपमार - गरिमत, कश्मिन् शशो लग्नगते मेषनवांशे
जाते मेषादि जातस्तस्करो भवति। वृषनवांशके
जाते गौला, मिथुननवांशके जाते विद्यक्षः, कर्क-
नवांशके जाते वृषी, सिंहनवांशे जाते राजा, कन्या-
नवांशके जाते नपुंसकः, तुलानवांशके जातः शूरः,
वृश्चिकनवांशके जाते हरिद्रो भवति। धनिनवांशके
जातः खलो दुष्टो भवति। मकरनवांशके जातः पापी
भवति। कुम्भनवांशके जात उग्रो भवति क्रूर इत्यर्थः।
मीननवांशके जात उल्कटो भवति।

अर्थः - जन्म-समय किसी भी लग्न में मेष नवांश
हो तो जातक चोर, वृष नवांश में भोग करने वाला,
मिथुन नवांश में बुद्धिमान, कर्क नवांश में धनवान्, सिंह
नवांश में राजा, कन्या नवांश में नपुंसक, तुला नवांश
में निर्मम, वृश्चिक नवांश में निर्धन, धनु नवांश में दुष्ट,
मकर नवांश में पापकर्म-पराभर, कुम्भ नवांश में क्रूर और
मीन नवांश में उल्कट (शेर) होगा।

डॉ० सुखिंदर कुमार

सहाय प्रोफेसर (ज्योतिष)

रा०३० सं० महावि० मुखसेना, पूर्णिया

स्वराशिगत ग्रहों के फल —

कुलतुल्यकुलाधिकबन्धुमान्यद्यनिगोषीनृपसमतेन्द्राः ।

स्वक्षेत्रांतकविवृद्ध्या किञ्चिन्मूना सुहृद्ग्रहर्गैः ॥

एकविवृद्ध्या स्वक्षेत्रांतैर्गर्हैर्जातस्य स्वरूपमाह — यस्मिन्
कारिण् राज्ञो गृहे स्वक्षेत्रे जातः स्वकुलसदृशो भवति ।

द्वयोः स्वक्षेत्रयोः स्वकुलाधिकः, त्रिषु बन्धुमान्यः, चतुर्षु
द्यती, पञ्चसु भौगी, षट्सु नृपसमः, सप्तसु राजा । किञ्चि-
न्मूनः सुहृद्ग्रहर्गैः स्कारिण् भावे मित्रक्षेत्रांतै गृहे परवि-
भवोपजीवी, द्वयोः सुहृद्-विभवोपजीवी, त्रिषु जातिविभवोप-
जीवी, चतुर्षु बन्धुविभवोपजीवी, पञ्चसु गणस्वामी, षट्सु
बलस्वामी, सप्तसु राजा । उक्तं च — 'परविभवसुहृत्स्वबन्धु-
पौत्रप्राणाणवल्लेखानृपाश्च मित्रनेष्टु' इति ॥

आमार्थः- यदि जन्म के समय स्वराशि में एक ग्रह हो
तो अपने कुल (पितृ, पितामहादि) के सदृश, दो ग्रह हों तो
कुल में श्रेष्ठ, तीन ग्रह हों तो बन्धुओं में मान्य, चार ग्रह
हों तो धनवान, पाँच ग्रह हों तो भौगी, छः ग्रह हों तो
राजा के तुल्य और सात ग्रह स्वकरी हों तो श्रेष्ठ राजा
होता है । और स्कारि मित्रराशिगत हों तो पूर्व कथित
गुणों में कुछ कम गुण वाला जातक होता है ।

डॉ० सुदिवर कुमार
सहाय माथार्थ (ज्योतिष)
रा०३० सं० मडावि० मुखसेना, दिल्ली

(1) अश्वस्य कति क्षुवावर्ताः भवन्ति ?

उत्तरम् - द्वा ।

(2) सन्देशं महामन्त्रं दशानभुगमद्यः शोचरं वर्षजाते
स्कीतं कथं कषात्रं पतितशुद्धितं त्रिचतुरपञ्चकेषु ।
ग्रीस्त्रीनेकेकमद्वानशितहरिसिताकायमासीकडाद्वा
किं चालच्छ्रुतिश्च प्रभवति तुरगो लक्षणं वर्षजाताम् ॥
इति कस्य वाक्यम् ?

उत्तरम् - वरुणे ।

(3) कति जातसौ भवन्ति गजस्य ?

उत्तरम् - चत्वारः ।

(4) नामोवहवालयुवदनाः कल्पविद्धनेत्राः स्निग्धोन्नताप्रदक्षानाः
पृष्ठलाभनाह्याः ।
चापोन्नताप्रतनिगूडनिमग्नवंशास्तन्वेकरोमाशितकर्मसमानकुम्भाः
इति कस्य लक्षणम् ?

उत्तरम् - गजास्य ।

(5) अन्त्रान्त्रच्छिकं यस्य विस्तारेण स्तनान्तरम् ।
विकटः स ए निद्विष्टौ कुर्वार्तिनिन्दितो गजः ॥
इति किङ्कगजस्य लक्षणम् ?

उत्तरम् - विकटगजस्य ।

(6) पौष्टैः समासैः सुस्निग्धैः शोषणैः शिल्पैः सुशोभनैः ।
उन्नतैः श्वेदरहितैः शिराहीनैश्च पार्थिवः ॥
इति कुतः स्वीतम् ?

उत्तरम् - समुद्रात् ।

(7) पद्मरत्नोपलानेभैः तथा क्षुत्तजसन्निभैः ।
वृषाः पादतलेर्ष्या ये चान्धे शुभवागिनः ॥
कस्य वाक्यमिदम् ?

उत्तरम् - गर्गस्य ।

(8) सिंस्तुल्या कटिर्भस्त्र स नरेन्द्रो न संशयः इति कस्य ण्यम् ?

उत्तरम् - समुद्रस्य ।

(9) ग्रीवा च वर्तुला प्रस्य स नरो धनवान् स्मृतः ।

कम्बूग्रीवा नरा ये तु राजानस्तै न संशयः ॥

सुदिग्धं मांसं पृथग्भजनं चाप्यशौमशम् ।

सदनानां विपर्यस्तं निर्धनानां प्रकीर्तितम् ॥

कस्य कथनमिदम् ?

उत्तरम् - समुद्रस्य ।

(10) निःस्वैर्याशलाः कक्षाः सुगन्धाः शोमसङ्कुलाः ।

धनिनां तु विजानीयान्निर्धनानामलोडनप्रथा ॥

कस्योक्तिरियम् ?

उत्तरम् - समुद्रस्य ।

(11) दीर्घाशुषामङ्कुलप्रः कीदृशाः भवन्ति ?

उत्तरम् - दीर्घाः ।

(12) स्थूलाङ्कुलप्रः केषाम् ?

उत्तरम् - निर्धनानाम् ।

(13) कपिसङ्काकराः के ?

उत्तरम् - धनिनः ।

(14) व्याघ्रपाणयः पुरुषाः के भवन्ति ?

उत्तरम् - पाणिनः ।

(15) निम्नकरतलाः नराः कीदृशाः भवन्ति ?

उत्तरम् - पितृवित्तेन विहीनाः ।

डॉ० सुखिंदर कुमार

सहा० प्राचार्य (उपरोत्तम)

श्री० उ० सं० महावि० सुय्यसेना प्रिन्सिपल